

Metoden vid jämförande undersökning av brottsfrekvensen i olika länder.

Av

byråchefen i justitieministeriet, fil. doktor VELI VERKKO.

De statistiska uppgifternas art vid internationella jämförelser.

Vid undersökning av det statistiska material, som kan komma i fråga vid internationella jämförelser, bör uppmärksamheten främst riktas på antalet konstaterade brott d. v. s. de brott, som kommit till polisens kännedom, och vid sidan av dessa, då fråga är om brott mot liv, på dödsorsaksstatistikens uppgifter om antalet personer, som fallit offer för brott mot liv. Då angående brott, som konstaterats av polisen, uppgifter i de flesta fall saknas, komma dödsorsaksstatistikens uppgifter i allmänhet att ligga till grund för jämförelserna.

Därnäst äro vi hänvisade till domstolsstatistikens siffror, vilka vanligtvis avse åtalade och sakfällda personer, men stundom även de brott, för vilka personer blivit åtalade, eller sakfällda, eller ock själva åtalen eller sakfällningarna.

I länder, vilkas domstolsstatistik icke publiceras eller är mindre tillförlig, bör man stödja sig på fångvårdsstatistikens uppgifter över de personer, som under årets lopp kommit att för olika brott avtjäna sitt straff, ifall dylik statistik står att fås.

I det följande komma vi att undersöka, vilka olika omständigheter böra tagas i betraktande vid anlitaudet av dessa kunskapskällor.

Först taga vi under behandling statistiken över konstaterade brott samt speciellt statistiken över brott, som kommit till polisens kännedom.

Med brott, som kommit till polisens kännedom, avses samtliga begångna brott, om vilka anmälan gjorts hos polismyndighet eller vilka på annat sätt kommit till dess kännedom, oberoende av om de föranlett åtgärd eller icke. Emedan denna statistik ej utvisar de brottsligas, utan brottens antal, kan den meddela uppgifter blott över fullbordade brott eller försök till brott, men ej anstiftan eller medhjälp till begånget brott.

Polisstatistik, som omfattar samtliga brott, har redan länge publicerats i England, Skottland och Irland. I Estland har polisstatistik utgivits sedan år 1920, i fullständigare form sedan år 1924 samt i Finland sedan år 1927. I några länder avse uppgifterna blott vissa grövre brott, såsom i Lettland och Serbien (före världskriget).

Polisstatistikens användbarhet är desto större, ju mer detaljerade dess indelningar äro. Försök få ej ingå bland fullbordade brott, ej heller barnamorden, vid vilka upptäcktsprocenten är mycket mindre än vid andra brott mot liv, bland andra avsiktliga brott mot liv. Likaså få ej kulpösa brott ingå bland avsiktliga. Vad misshandelsbrotten beträffar, är en indelning enligt grovhetsgrad nödvändig. Erkännas bör, att polisstatistiken i allmänhet uppfyller många av de nu framställda villkoren, och bör den förty anses utgöra en ganska tillfredsställande kunskapskälla.

Därefter övergå vi till dödsorsaksstatistikens uppgifter om personer, som fallit offer för brott mot liv.

Dessa uppgifters betydelse för kriminalstatistiken måste anses vara ganska stor, därför att dylika finnas att tillgå från så många länder. I formellt avseende skilja de sig från andra statistiska uppgifter om brottsligheten, emedan de äro samlade med hänsyn till befolkningsstatistiska synpunkter¹⁾ och utgöra blott en liten detalj i en allmän sta-

¹⁾ Detta är även orsaken till, att siffrorna för de konstaterade

tistik över de mest olika dödsorsaker. Uppmärksamheten har ej tidigare blivit fäst vid denna detaljs kriminalstatistiska värde, kanske just på den grund, att dödsorsaksstatistiken som helhet ej är fullt tillförlitlig.

Likasm vid polisstatistiken, är det även vid dödsorsaksstatistiken av vikt, att uppgifterna över barnamord¹⁾ äro avskilda från uppgifterna över andra avsiktliga brott mot liv.

Om barnamorden förekomma i en grupp tillsammans med andra konstaterade avsiktliga brott mot liv, bör man, såvida uppgifter om offrens ålder finnas att tillgå, försöka att med tillhjälp av dessa uppgifter få barnamordssiffrorna

brotten i dödsorsaksstatistiken ej kunna vara fullt lika stora som motsvarande tal i polisstatistiken. Om nämligen den genom brott mot liv omkomne ej är medborgare i landet, förekommer brottet i polisstatistiken, men ej i dödsorsaksstatistiken. Däremot kommer den, som utom landets gränser fallit offer för brott mot liv, med i dödsorsaksstatistiken, men icke i polisstatistiken.

Utom denna skiljaktighet, som beror på det statistiska materialets olikhet, härröra skiljaktigheterna mellan talen för samma år även därav, att brotten i de flesta fall komma omedelbart till polisens, men först senare till befolkningsregistermyndigheternas kännedom, och det kan taga t. o. m. en längre tid förrän brottet blir antecknat i dödsorsaksstatistiken, näml. om den dödade är skriven på en annan ort. Sålunda övergår en del av de brott, som under ett kalenderår kommer till polisens kännedom, i dödsorsaksstatistiken till följande år.

¹⁾ Uppenbart är, att i dödsorsaksstatistiken uppgifterna angående barnamord äro otillförlitliga. Sålunda utgjorde enligt denna statistik antalet fall av barnamord i Finland år 1928 25, år 1929 16 och år 1930 20. Antalet av polisen konstaterade barnamord (inkl. försök) utgjorde år 1928 78, år 1929 106 och år 1930 97 samt antalet för dessa brott vid underrätter åtalade år 1928 50, år 1929 48 och år 1930 59 samt sakfällde år 1928 41, år 1929 41 och år 1930 53. Med dessa tal må jämföras antalet avsiktliga fullbordade brott mot liv, med undantag av barnamord i dödsorsaksstatistiken och polisstatistiken. År 1928 utgjorde antalet enligt den förra statistiken 316 samt enligt den senare statistiken 336, år 1929 enligt den förra 364 och enligt den senare 357 samt år 1930 enligt den förra statistiken 340 samt enligt den senare 335.

borteliminerade. Uppgiften medför svårigheter och leder icke till fullt exakta resultat. Till den yngsta åldersklassen, vilken vanligen omfattar under ett år, eller, såsom i Danmark är fallet, högst en månad gamla, höra självfallet även andra än offren för barnamord. Genom jämförelser med talen för de närmast följande åldersgrupperna kan man ofta dock i huvudsak ange antalet av dem, som fallit offer för andra brott än barnamord, såsom detta brott definieras i strafflagarna.

Likaså är det av vikt, att bland brotten mot liv icke ingå kulposa gärningar. Ifall detta ej annars framgår, är det skäl att observera, huruvida i dödsorsaksstatistiken förekomma sådana benämningar som vådaskott m. m.

Oaktat dödsorsaksstatistiken som sådan ofta är ganska bristfällig, utgöra dock uppgifterna om antalet genom brott mot liv dödade vanligtvis ett undantag. Detta härrör därav, att ganska utförliga bestämmelser om de fall, då någon genom brott ljutit döden, förekomma i olika länders lagstiftning. Dessa bestämmelser garantera, att dödsorsaken i nämnda fall blir utredd och därigenom införd i den officiella statistiken.

Annars beror mycket av beteckningen. Den i de nordiska länderna använda beteckningen »mord och dråp« motsvarar i det folkliga språkbruket alla avsiktliga brott mot liv och förefaller därför att vara lyckad.

Har man på grund av beteckningen eller sättet för uppgifternas insamling skäl att misstänka, att statistiken över antalet dödsfall genom brott är bristfällig, kan man i stora drag beakta denna bristfällighet genom att jämföra dessa tal med antalet anklagade och sakfällda för brott mot liv.

Särskilt är det skäl att fästa uppmärksamheten därvid, vilka myndigheter insända och sammanställa dödsorsaksstatistiken, emedan denna omständighet kan ha betydelse även i fråga om tillförlitligheten av de uppgifter, som beröra dödsfallen genom brott.

Uppgifterna om de genom de brott mot liv dödade per-

sonernas kön äro av vikt, enär de erbjuda material för belysande av dessa brotts utvecklingsriktning.

I detta sammanhang är det skäl att omnämna strävandena att taga i bruk en gemensam internationell nomenklatur för dödsorsakerna. Det är fransmannen *Jacques Bertillon*, som ursprungligen utarbetat ett förslag till en dylik nomenklatur, och har detta därefter behandlats och justerats vid flere internationella kongresser samt tagits i bruk i flere länder. Av nämnda nomenklatur finnas tre olika editioner, en förkortad, en mera detaljerad och en utförlig. Beklagligt nog har vid utarbetandet av denna nomenklatur avseende icke blivit fäst vid de omständigheter, som till stor del bestämma brukbarheten av statistiken över brottens offer: nämligen att barnamord och dödsvållande böra avskiljas från andra brott mot liv till skilda grupper. I den internationella nomenklaturen förekomma nämligen alla i en grupp, benämnd »homicide«¹⁾.

I den förkortade nomenklaturen meddelas icke säruppgifter om de genom brott mot liv dödades antal, utan ingå dessa uppgifter i gruppen »våldsamma dödsfall med undantag av självmorden«²⁾. Den mera detaljerade nomenklaturen uppger de dödades totalantal, och den utförliga meddelar därjämte specialuppgifter över sättet för brottets utförande.

1) Jfr. *Manual of the List of the Causes of Death as adapted for use in England and Wales*. London 1909, s. 60.

Huber, Michel, *L'unification de la statistique de causes de décès*. Bulletin de l'institut international de statistique. Tome XXI, Seconde partie, s. 269 o. f., Bruxelles. 1924.

Statistique annuelle du mouvement de la population. Année 1904. Tome XXXIV. Paris 1906, IX, Causes des décès, s. 293 o. f.

2) Dessa uppgifter äro samlade i publikationerna »*Aperçu de la démographie des divers pays du monde*. Publiée par l'Office permanent de l'institut international de statistique«. La Haye 1925, 1927, 1929 och 1931.

Efter att hava behandlat statistiken över konstaterade begångna brott, komma vi till domstolsstatistiken.

Denna utgör kriminalstatistikens huvuddel och egentliga stomme, till vilken de andra grenarna av kriminalstatistiken ansluta sig huvudsakligen som kompletteringar.

De ovan berörda statistikgrenarna utvisa »fall«, domstolsstatistiken kan utvisa både »brottsfall« och »personer«.

Först må domstolsstatistiken behandlas såsom en statistik, som utvisar »fall«.

Karakteristiskt för domstolens verksamhet i brottmål är främst åtalet samt därefter beslutet därom, vad detta åtal föranleder, antingen fällande dom eller icke. I enlighet härmed kunna uppgifterna om »fallen« avse åtal eller sakfällning. Men kunskapsmaterialet är i sig självt ganska heterogent. För flere länder saknas uppgifter om »fallen« helt och hållet.¹⁾ I vissa länder utvisa uppgifterna de brott, för vilka personer åtalats eller sakfällts, i andra blott de sistnämnda; i vissa länder nöjer man sig med antalet sakfällningar, i andra lämnas därjämte uppgifter om åtalens antal; dessutom förekomma i vissa länder uppgifter om arten av de brottmål, för vilka personer åtalats eller sakfällts.

De värdefullaste av dessa uppgifter äro de, som utvisa antalet brottsliga gärningar, för vilka personer åtalats eller sakfällts. De bilda s. a. s. en fortsättning på den statistik, som utvisar konstaterade begångna brott.

Men mot de statistiska uppgifter, som utvisa antalet brott, för vilka personer blivit åtalade eller sakfällda, kunna, såsom ock mot domstolsstatistikens övriga uppgifter om »fall«, grava anmärkningar riktas. Den österrikiske forskaren *Hugo Hoegel* har i sin undersökning »Die Grenzen der Kriminalstatistik« framhållit, att om icke alla, som deltagit i ett och samma brott, kunna under redogörelseåret bliva sakfällda, kan det hända, att målet rörande samma brott upp-

¹⁾ Till dessa länder hör Finland.

tages följande år till behandling och då föranleder ny anteckning av brottet. Därtill är det fråga underkastat, huru man skall förfara i ett sådant fall, då de enskilda delaktigas gärningar i straffrättsligt hänseende icke fullt täcka varandra.¹⁾

Efter detta komma vi till statistiken över personer.

Uppgifterna om personer äro sakligt riktigare och avvika därjämte i olika länder icke stort från varandra, i motsats till uppgifterna angående »fall«. Dessa personuppgifter utvisa de för brott av olika slag åtalade och sakfällda. En skiljaktighet, som förekommer i olika länders statistik, är den, att den åtalade och sakfällda vid brottskonkurrens stundom förekommer endast under det såsom huvudbrott behandlade brottet, stundom åter både under huvud- och bibrottet. Dessa smärre avvikelser störa dock icke nämnvärt jämförligheten, då det är fråga endast om brott mot liv och misshandelsbrott.²⁾

Vid behandling av domstolsstatistikens uppgifter är det alltid skäl att taga i betraktande, huruvida landet har jury-system eller icke. Denna omständighet kan nämligen i

1) Statistische Monatschrift. Neue Folge, XII Jahrgang. Brunn 1907, s. 366.

2) Det är skada, att den bästa statistik, som utvisar fall, näml. statistiken om de brott, för vilka personer åtalats eller sakfällts, icke är brukbarare och allmänare. Denna statistik ansluter sig, såsom sagt, ganska naturligt till både polisstatistiken och statistiken över brottens offer, vilka bägge utvisa brottsfall, och utgör samtidigt s. a. s. en brygga vid övergång till den statistik som utvisar personer. Det vore därför av vikt att kunna konstatera, i vad mån det antal brott, för vilka personer åtalats, avviker från de åtalade personernas antal. I Sverige har man strävat till att få statistiken över brott för vilka personer åtalats eller sakfällts, så tillförlitlig som möjligt, och i denna strävan har man efter omorganisationen av svenska brottslighetsstatistiken i hög grad lyckats. (Sverige, Brottsligheten åren 1913 och 1914, Stockholm 1920, s. 24).

rätt hög grad inverka på de sakfällas antal vid grova brott. Jurydomstolarna kunna nämligen i de grövsta brottmålen, vilka de i allmänhet behandla, avgiva frikännande dom i sådana fall, då en vanlig domstol skulle avkunna fällande dom. Detta gäller särskilt brott mot liv och de länder, i vilka dödsstraff förekommer antingen såsom enda eller alternativt straff för vissa brott mot liv. På juryns utslag: skyldig eller oskyldig kunna flere sådana omständigheter inverka, som icke skulle hava någon effekt på en domstol sammansatt av jurister.¹⁾

Därför bör man i länder med jury-system vid brott mot liv och misshandelsbrott främst hålla sig till antalet åtalade.

Jury-systemet förekommer i de flesta europeiska länder. Endast i de nordiska länderna, i Holland, Ungern och Spanien samt i Tyskland finnes ej jury-system (i sistnämnda land avskaffades det vid tiden för världskriget).²⁾

Stundom kunna även andra processuella omständigheter inverka på domstolsstatistikens uppgifter.³⁾

1) Även på annat sätt kan jury-systemets förekomst inverka störande på domstolsstatistiken. Den franske sociologen *Gabriel Tarde* anmärker, att åklagarmyndigheterna i Frankrike av fruktan att juryn h. o. h. skulle frikänna brottets förövare (de peur d'un acquittement), åtala honom för ett lindrigare brott än vad annars skulle komma i fråga. Om den åtalade t. ex. begått ett mord, kan det inträffa, att åklagarmyndigheten ej vågar åtala honom för detta brott, emedan juryn i så fall skulle frikänna honom. Om åklagarmyndigheten däremot åtalar honom t. ex. för misshandel med dödlig utgång, har juryn det däremot mycket svårare att giva ett frikännande utslag, ifall det är uppenbart, att den åtalade berövat en annan människas livet. *Tarde, G., La criminalité comparée. Huitième édition. Paris 1924, s. 67.*

2) *Zingali, Gaetano, La statistica della criminalità. Studio teoretico. Bologna 1916, s. 190.*

3) Så är fallet i Frankrike, vad de grova misshandelsbrotten (coups et blessures graves) beträffar. Den franske forskaren *Emile Levasseur* anmärker, att den statistiskt påvisbara betydande minskningen i dessa brotts antal under förra seklet var blott skenbar; den härrör från att behandlingen av dessa brott i betydande grad överförts från assisdomstolarna till korrektionstribunalerna; där-

Vid jämförandet av domstolsstatistikens uppgifter från skilda länder är det nödvändigt att noggrant observera de i respektive länders strafflagar förefintliga definitionerna av brotten mot liv och misshandelsbrotten.

I fråga om länder, i vilka förhållandena icke äro fullt stadgade, bör man vid observationer särskilt av domstolsstatistikens uppgifter vara synnerligen försiktig. De uppgifter, som lämnas av domstolarna, kunna i och för sig, vad dessas verksamhet beträffar, vara fullt tillförlitliga. Men ett brott t. ex. mot liv, som förövats i icke stadgade förhållanden, behöver alls icke komma till domstolens kännedom.

Härvid bör dock tagas i betraktande, att länder med icke stadgade förhållanden nästan utan undantag höra till länder med stor frekvens i brotten mot liv, och därför uppvisa även domstolsstatistikens uppgifter vanligen höga tal. Därjämte är det skäl att fästa uppmärksamheten vid annat kriminalstatistiskt material, i den mån sådant står till buds, i synnerhet det som utvisar konstaterade begångna brott mot liv.

Vid sidan av den statistik, som utvisar brottsfallen, samt domstolsstatistiken står fångvårdsstatistiken som den tredje kunskapskällan. Den utgör ur synpunkten av vår uppgift en nödfallsstatistik och bör anlitas endast ifall från respektive land domstolsstatistik icke finnes att tillgå eller då uppgifterna annars äro osäkra och ytterligare kontroll av nöden. Av fångvårdsstatistikens uppgifter kunna endast de användas, vilka utvisa antalet personer, som under årets lopp kommit att för olika brott försona sitt straff. Detta antal är självfallet något mindre än antalet vid domstolarna till frihetsstraff dömda.¹⁾

igenom ha de från brott (crimes) förvandlats till förseelser (délits). *Levasseur, E., La population française. II delen. Paris 1891, s. 448.*

¹⁾ Jfr. min artikel »Kriminalstatistiken och den verkliga brottsligheten.« Nordisk Tidsskrift for Strafferet 1930, s. 123, anm. 44.

Olika åsikter om möjligheten att anställa internationella jämförelser av brottsfrekvensen.

Äro internationella jämförelser i allmänhet och speciellt beträffande brotten mot liv och misshandelsbrotten möjliga? I denna fråga äro forskarna i hög grad oeniga. I det följande anföras vid några uttalanden av representativa forskare.

Den statistiska forskningen »Altmeister« *Georg von Mayrs* utlåtande är positivt, men annars synnerligen obestämt. Han anser, att idén att monografiskt behandla vissa kvantitativt eller kvalitativt betydande brott är fullt berättigad och att dessa specialstudier därför äro av särskild betydelse och att det endast genom dem är möjligt — även då under stora svårigheter — att anställa genomgripande försök till internationella jämförelser.¹⁾

Den italienske forskaren *Augusto Bosco*, en kriminolog med betydande erfarenhet i anställandet av internationella jämförelser, anser en jämförelse möjlig beträffande några av de mest typiska och moraliskt mest betydelsefulla brotten. Såsom exempel nämner han stöld och misshandel. Brottet mot liv är dock enligt hans mening det brott, som kanske bäst lämpar sig såsom föremål för en jämförelse, men därvid bör uppmärksamheten riktas på lagstiftningens olikheter i skilda länder.²⁾

¹⁾ »Auch der Gedanke gewisse *einzelne* quantitativ oder qualitativ bedeutsame *Verfehlungen* zum Gegenstand einer gesonderten Studie zu machen hat volle Berechtigung. Daraus ergibt sich — — die Möglichkeit eine Anzahl genau sich abgrenzender namentlich schwerer und schwerster *Verfehlungen* in Betracht zu ziehen, — — — Sie (diese Spezialstudien) sind auch darum noch von besonderer Bedeutung, weil nur bei ihnen — wenn auch da noch unter manchen Schwierigkeiten — durchgreifende Versuche internationaler Vergleichen angestellt werden können«. VON MAYR, Statistik und Gesellschaftslehre III, s. 593.

²⁾ »L'omicidio è forse il delitto che più si presta alla comparazione, perchè la sua nozione sembra essere al di fuori di ogni definizione giuridica, ed è perciò che su di esso si fondano principalmente le comparazioni internazionali della delinquenza. Ma anche l'omicidio può in parte essere inteso diversamente dalle di-

Den tyske sociologen *Ferdinand Tönnies* förkastar helt och hållet internationella jämförelser. Han anmärker, huru som brott under samma tid och i samma land bedömas på synnerligen olika sätt. Även mord och dråp bedömas icke i alla länder, icke ens inom områden med samma lagstiftning, i sedligt, ja icke ens i rättsligt avseende på samma sätt, för att icke tala om olika tider; det händer, att i samma land en domstol stämplar en likartad handling som mord, en annan som dråp under förmildrande omständigheter, medan en tredje anser, att fällande dom på grund av bristfälliga bevis icke kan ifrågakomma.¹⁾

Även det internationella statistiska institutets kongresser ha sedan 1880-talet befattat sig med frågan om internationella jämförelser av brottsfrekvensen. Jag nöjer mig med att relatera de senaste faserna i frågans behandling.

Till institutets XVI session i Rom år 1925 hade den kände tyske forskaren *Friedrich Zahn* inlämnat en artikel »Internationale Kulturstatistik«, som även befattade sig med möjligheten att anställa internationella kriminalstatistiska jämförelser.

Enligt *Zahn* måste man härvidlag hålla sig enbart till domstolsstatistikens uppgifter över sakfällningar eller sakfällda personer. *Zahn* anser — delvis i likhet med *von Mayr* — att den bäst framkomliga vägen är att till jäm-

verse legislazioni«. BOSCO, AUGUSTO, *Lezioni di Statistica, raccolte e compilate da P. MENGARINI e A. TAMBURINI. Parte prima. Metodologia statistica. Roma 1909, s. 598 och 599.*

¹⁾ »Auch Mord und Totschlag unterliegen nicht in allen Ländern, nicht einmal innerhalb des Bereiches gleicher Gesetzgebung, geschweige zu verschiedenen Zeiten, der gleichen sittlichen Beurteilung, nicht einmal der rechtlichen; wird doch sogar in einem und demselben Lande die gleiche Tat von der einen Judikatur als Mord, von der anderen als Totschlag unter mildernden Umständen, von der dritten wegen mangelhaften Beweises gar nicht verurteilt werden«; TÖNNIES, FERDINAND, *Handwörterbuch der Staatswissenschaften, IV Aufl., Sechster Band, Kriminalstatistik-Reklamesteuer, art. Moralstatistik, Jena 1925, s. 641.*

förelseobjekt utvälja vissa grova, ofta återkommande brott, vilka i olika staters strafflagar äro på ungefär liknande sätt avgränsade från andra brott.¹⁾

Till institutets följande eller XVII session i Kairo vid årsskiftet 1927—1928 hade den holländske statistikern doktor *J. R. B. de Roos* inlämnat et meddelande (communication), benämnt »Consonnes et voyelles. Communication sur la statistique criminelle«. ²⁾

Hans uttalande är fullkomligt avvisande: »En lösning av frågan om jämförelse av brottsfrekvensen i de olika länderna söker man fäfangt. Man kan visserligen (som förklaring) bifoga uppgifter om alla i strafflagarna och i straffproceduren förekommande variationer. Men det är absolut omöjligt att precisera dessas verkan på sakfällningarnas antal, och man når aldrig till sådana kalkyler, ens approximativa, som skulle tillåta jämförelser av den relativa brottslighetsfrekvensen hos olika folk.«

Däremot anser *de Roos*, att man under vissa förutsättningar kan verkställa jämförelser om brottslighetens ut-

1) »Die internationale Kriminalstatistik ist damit schon aus Gründen der unvollständigen und nicht genügend eingehenden Durchführung der Statistik der gesamten Strafrechtspflege gezwungen, sich auf diejenigen kriminellen Fälle und Personen zu beschränken, für die eine rechtskräftige Entscheidung vorliegt. Dies ist an sich nicht zu beklagen, denn hiermit ruht ihr Forschungsmaterial auf einer äusserst sicheren Basis, während in der Materie der Anzeige und gerichtlichen Vorfeststellung, doch eine ganze Anzahl von Fällen mitenthalten sind, die sich bei näherem Zusehen nicht als strafbare Handlungen ausweisen lassen.« Bulletin de l'institut international de statistique, Tome XXII, 3ème Livraison, Roma 1926, s. 41 och 42.

»Der beste gangbare Weg für kriminalstatistische internationale Vergleichen ergibt sich durch die Auswahl schwerer, häufig wiederkehrender Straftaten, die in der Strafgesetzgebung der einzelnen Staaten mit annähernd gleicher Schärfe abgegrenzt sind.« Anf. arbete, s. 42.

2) Bulletin de l'institut international de statistique. Tome XXIII. 2ème Livraison. Le Caire 1928. S. 762—767.

veckling (le mouvement de la criminalité) hos skilda folk.¹⁾

På initiativ av *de Roos* tillsatte mötet en kommission för behandling av de frågor han i sitt meddelande berört.²⁾

Denna kommission bestod av herrar *F. Faure*, prof. *C. Gini*, prof. *Greenwood*, dr *J. R. B. de Roos*, (rapportör) och dr *E. Würzburger*. Till det internationella statistiska institutets XVIII session i Warschau 1929 avgav kommissionen en rapport om jämförande studium av kriminalstatistiken i olika länder (Rapport de la commission pour l'étude comparative des statistiques criminelles dans les divers pays).

Efter att hava framhållit olika omständigheter, som försvåra jämförelserna, fortsätter kommissionen: »Dessa observationer föreskriva den största försiktighet, framför allt när det gäller att verkställa jämförelser angående brottslighetens nivå (l'état) i olika länder, i mindre grad också angående brottslighetens utveckling (mouvement).«

Men förrän kommissionen kommit till detta något så när positiva resultat, framhåller den önskvärldheten av att även fästa avseende vid de siffror, som utvisa antalet brott, som kommit till polismyndigheternas kännedom, för att statistiken skall kunna omfatta så stor del av den kända brottsligheten som möjligt.³⁾

1) »Quant à (la comparaison de la fréquence de la criminalité), on cherchera en vain une solution. Certes, on peut bien juxtaposer toutes les variations des lois pénales et de la procédure. Mais il est absolument impossible de préciser leur effet sur les nombres des condamnations et on n'arrivera jamais à des calculs, même approximatifs, permettant de comparer la fréquence relative de la criminalité des peuples.«

»Quant à (la comparaison du mouvement de la criminalité chez les divers peuples) les statistiques se prêtent sous certaine réserve à une comparaison internationale.« Anf. arb. s. 766.

2) Anf. arb. s. 767.

3) »Ces observations prescrivent la plus grande prudence quand il s'agit de faire des comparaisons surtout sur l'état de

Vid institutets XX session i Madrid år 1931 förelåg en ny rapport från nämnda kommission med *de Roos* som rapportör (i stället för den avlidne kommissionsledamoten *F. Faure* hade inträtt fransmannen *H. Trouchy*).

Denna gång innehöll rapporten icke något nytt beträffande de teoretiska möjligheterna av internationella jämförelser, men däremot ett betydande praktiskt förslag om samarbete med den internationella straffrätts- och fängelsekommissionen (la commission internationale pénale et pénitentiaire) för förenhetligande av de kriminalstatistiska uppgifterna i olika länder. På detta sätt komme verkställandet av internationella jämförelser att underlättas. Förslaget har även blivit realiserat och samarbetet är redan i gång.²⁾

Vid samma session föredrogs även ett meddelande från de italienska forskarna *C. Gini* och *A. Spallanzani* »Sulla comparazione dei dati di statistica criminale dei diversi stati«. För att underlätta statistiska jämförelser föreslå de bildandet *ex-novo* av gemensamma juridiska begrepp för vissa särskilt representativa brottsarter. Såsom bilaga medföljer en jämförande översikt över brottsbegreppen för sex olika brottsarter i elva länder.

Förslaget blev godkänt vid kongressen.³⁾

la criminalité dans les divers pays, en moindre degré aussi sur le mouvement de la criminalité.«

— — —

»Pour que la partie connue de la criminalité soit aussi grande que possible, il y a lieu de recommander aux Bureaux de statistique de rassembler à côté des chiffres relatifs aux nombres des condamnés ou à celui des condamnations, qui constituent la base de la plupart des statistiques criminelles, aussi un relevé, complémentaire du nombre d'infractions parvenues à la connaissance des autorités policières (affaires dénoncées)«.

Bulletin de l'institut international de statistique. Tome XXIV.-2ème Livraison. Warszawa — Varsovie 1930, s. 568.

¹⁾ Bulletin de l'institut international de statistique. Tome XXVI. 2ème Livraison. Madrid 1931, s. 670-672.

²⁾ Anf. arb. s. 705-718, med bilagor.

Facit av frågans behandling vid det internationella statistiska institutets kongresser blev således följande: under nuvarande förhållanden kunna inga internationella jämförelser av brottsfrekvensen företagas; först i en oviss framtid, sedan de kriminalstatistiska uppgifterna i olika länder blivit förenhetligade, kunna sådana anställas.

En egenartad ståndpunkt i fråga om internationella jämförelser intager italienaren *Gaetano Zingali*. Enligt hans uppfattning omöjliggöra de i brottsdefinitionerna i skilda länder förekommande olikheterna alla direkta internationella jämförelser. Däremot ser han lösningen av den internationella jämförelsens problem i att ett visst land tages till utgångspunkt och sålunda bildar grundlaget för jämförelsen. De statistiska talen böra grupperas så, att de så noggrant som möjligt motsvara talen för det som jämförelsens grund varande landet. Den utländska statistiken skall med andra ord »översättas» att motsvara grupperingen i det till bas för jämförelsen valda landet. Härigenom kunna begreppsolikheterna i olika länders brottsgruppering göras enhetliga. *Zingali* anser, att man vid användandet av denna metod icke behöver inskränka sig blott till de grövsta brotten, utan kan jämförelsen företagas på bredare bas.¹⁾

*Huru bör frågan om internationella jämförelser
av brottsfrekvensen lösas?*

Må vi först fästa vår uppmärksamhet vid *Tönnies'* utlåtande. Detta utlåtande har blivit så ensidigt med avseende

¹⁾ »Ed ecco come noi vediamo la soluzione del problema della comparazione internazionale delle statistiche criminali: bisogna partire dalla statistica criminale di un determinate paese come punto di base e come fondamento della comparazione. — — — Facendoci sostenitori di questo sistema che potrebbe configurarsi come una traduzione delle diverse statistiche straniere in statistica italiana, è chiaro come non siamo d'accordo col Bosco, il quale vuole risolvere il problema della comparazione internazionale limitando la medesima alle categorie di reati che presentano un più grave significato morale». ZINGALI GAETANO, *La statistica della criminalità. Studio teoretico*. Bologna 1916, s. 182 och 183.

på brotten mot liv därigenom, att *Tönnies'* enbart hållit sig till statistiken över de sakfällda. Om jämförelsen hade gällt de åtalade samt om därtill mordet och dråpen skulle förekomma förenade i en grupp, skulle uttalandet mista sin udd. Ännu mindre skulle uttalandet hålla streck, om jämförelsen gällde konstaterade brottsfall.

Bosco grundar sitt utlåtande, såsom man kan sluta sig till av hans internationella undersökningar, enbart på domstolsstatistiken, men kommer det oaktat till ett positivt resultat.

Med samma utgångspunkt som *Bosco* kommer även *Zahn* till ett positivt resultat.

Om *de Roos'* utlåtande gäller vad som sagts om *Tönnies'*.

Då kommissionen för jämförande studium av kriminalstatistiken i olika länder (vid Warschau-mötet år 1929) kommit till positivare resultat än dess initiativtagare, måste det bero på den omständigheten, att kommissionen icke bitit sig fast, liksom *de Roos*, vid domstolsstatistiken över de sakfällda eller över sakfällningar (*delinquenza legale*), utan ansett det möjligt att fota jämförelserna även på den statistik, som omfattar de till ordningsmyndigheternas kännedom komna brotten (*delinquenza apparente*).¹⁾

Zingalis åsikt, som också stöder sig på domstolsstatistiken, fordrar en vidlyftigare behandling.

Dess grundtanke är onekligen riktig; med domstolsstatistiken som bas kunna ej direkta jämförelser anställas, utan måste ett land utgöra grundval för jämförelsen. I så stor grad avvika brottsbegreppen i olika länder från varandra. Men när han utan noggrannare utredningar påstår, att olika brott kunna oberoende av deras grovhet internationellt jämföras, blandar han ihop två olika saker.

De statistiska talen för begreppslika likadana brott i två olika länder äro enligt min uppfattning alltid jämförbara sinsemellan, men endast i den mening, att de utvisa, huru många för visst brott åtalade och sakfällda personer i ett land motsvaras av för likadant brott i ett annat land

¹⁾ Jfr. min artikel »Kriminalstatistiken och den verkliga brottsligheten«. Nordisk Tidsskrift for Strafferet, 1930, s. 96.

åtalade och sakfällda personer, således utan att alls taga i betraktande respektive brotts verkliga antal i de båda länderna. Detta håller streck även beträffande statistiken över de konstaterade brotten. En jämförelse av denna art utvisar således domstolarnas och ordningsmyndigheternas arbetsmängd i respektive länder.

Helt annorlunda ställer sig saken med avseende på brottens verkliga antal i två olika länder. Härvid kunna de brott alls icke bli komparabla, vilkas utvecklingsriktning man med tillhjälp av kriminalstatistiken ej kan konstatera.¹⁾ Och t. o. m. om de brott, vilkas utvecklingsriktning kan följas, kunna endast de relativt säkraste, brotten mot liv, komma i fråga. Därjämte kan i undantagsfall misshandel, varav följt svår kroppsskada, komma i fråga, nämligen i länder med likadan lagstiftning och annars med liknande förhållanden.

Ännu bör anmärkas, att *Zingali* missuppfattat jämförelsetekniken vid internationella jämförelser. Det är omöjligt att »översätta» ett lands statistiska siffror till att motsvara det som jämförelsens bas varande landets annat än i undantagsfall. Brottsindelningarna i de olika ländernas officiella statistik äro fasta och kan i allmänhet ingen, allra minst en utlänning, efteråt med tillhjälp av det ursprungliga materialet ånyo specificera dem. För att jämförelser skola kunna verkställas, bör tvärtom det som jämförelsebas fungerande landets statistik översättas att motsvara det andra landets, d. v. s. det förstnämnda landets statistiska material bör grupperas sålunda, att det uppkommer begreppslikt likadana brottsgrupper som i ett annat land. Detta förutsätter självfallet, at kriminalstatistiken i det som jämförelsens bas varande landet är ändamålsenligt grupperad. Så är dock i allmänhet icke fallet, varför det är nödvändigt för erhållande av en ändamålsenligare fördelning att anlita det som grundval för de statistiska publikationerna varande ursprungliga materialet, ifall sådant står at fås.

¹⁾ Jfr. min artikel »Kriminalstatistiken och den verkliga brottsligheten». Nordisk Tidsskrift for Strafferet, 1930, s. 95—128.

Detta om domstolsstatistiken. Såvida talen utvisa konstaterade fall av brott mot liv är det i viss mening möjligt att utföra t. o. m. direkta jämförelser mellan olika länder, utan att taga något enskilt land till utgångspunkt. Emedan en dylik jämförelse rör sig på en ganska osäker grund, bör man enligt min uppfattning nöja sig med att indela de olika länderna enligt nivån för brotten mot liv endast i några få storleksklasser, vilkas gränser böra göras ganska vida.

Om hittills utförda internationella jämförelser.

Den första vidlyftigare internationella jämförelsen är den av *Augusto Bosco* år 1889 publicerade undersökningen »Gli omicidii in alcuni stati d'Europa. Appunti di statistica comparata«. ¹⁾ De däri behandlade länderna äro Italien, Spanien, Frankrike, Belgien, Österrike, Tyskland, Holland, England och Wales, Skottland och Irland. Jämförelsen baserar sig på statistik från domstolar och gäller korta perioder, mestadels 5-årsperioder. Så betydande denna banbrytande undersökning än är, ådagalägger den enligt min mening på samma gång, att anställandet av direkta internationella jämförelser på grund av domstolsstatistiken är ytterst svårt, t. o. m. omöjligt.

Detta torde varit orsaken till, att *Bosco* i sina senare internationella brottslighetsundersökningar icke mera företog sig jämförelser, utan nöjde sig med att ställa mot varandra de sakfällas absoluta tal i olika länder och att förklara de behandlade brottens karaktär och brottsgruppernas statistiska sammansättning.

Den första av dessa vidlyftigare undersökningar var: »Législation et statistique comparée de quelques infractions à la loi pénale, lésion personnelle, viol et attentat à la pudeur, vol, rapine et extorsion« utkommen år 1889. ²⁾

¹⁾ Bulletin de l'institut international de statistique, IV. 2. Roma 1889, s. 191—245.

²⁾ Bulletin de l'institut international de statistique, XI, 2. Roma 1899, s. 52—266.

Följande undersökning av *Bosco* var planlagd att omfatta de europeiska länderna under namn »La delinquenza in Europa«. Av detta arbete hann dock blott första delen utkomma, även den ganska vidlyftig, under titeln: »La delinquenza in vari stati di Europa«. ¹⁾ I denna sin utförligaste och mest djupgående undersökning vågar sig *Bosco* även på en kort direkt jämförelse, baserande sig på de för brott mot liv och tjuvnadsbrott sakfällda. Talen angå de största länderna i Europa, Ryssland dock undantaget. Dessa uppgifter anför han i slutet av sin undersökning och äro de från 1890-talet. ²⁾

Efter *Boscós* död år 1905 har ingen under årtionden upptagit hans idé att publicera internationella kriminalstatistiska uppgifter från olika länder, utan att anställa jämförelser, men med erforderliga förklaringar.

Först år 1935 utkom till internationella penitentiärkongressen i Berlin såsom förhandssärtryck ur tyska krimi-

¹⁾ Bulletin de l'institut international de statistique, XIII, 4, Roma 1903, s. 19 o. följ., 231 o. följ.

²⁾ Utom *Bosco* har även hans landsman *Luigi Bodio* på 1880-talet publicerat jämförande siffror över brott mot liv i vissa Europas länder. De av honom anförda uppgifterna äro mycket knapphändiga och uthärda ej en jämförelse med *Boscós* utförliga undersökningar.

Bodio, Luigi, artikel »De la statistique criminelle en Italie«, Archives d'anthropologie criminelle, I, Lyon 1886, s. 385—395.

Till kretsen av de internationella jämförelserna kan man icke räkna den artikel, som fransmannen *Maurice Yvernès* kort före världskriget publicerade i tidskriften »Revue pénitentiaire et de droit pénal« (artikelns titel: »La criminalité générale et la criminalité des mineurs en Europe«, nämnda tidskrift, 36 årg. 1914, s. 180 och följ., s. 446 o. följ.) och som innehåller vissa ganska ytliga uppgifter om olika slag av brott, bl. a. om brott mot liv i flere av Europas länder, men varvid ej ens försökts att koordinera och förena motsvarande brottsgrupper från olika länder.

Av undersökningar rörande internationella jämförelser, vilka utkommit ungefär samtidigt eller efter det mitt arbete (se därom följande sida) utkommit, må nämnas den ungerske forskaren

nalstatistiken den kände forskarens på det kriminalstatistiska området, ledarens för den tyska kriminalstatistiken, regeringsrådet, doktor *Ernst Roesners* arbete »Die Entwicklung der Kriminalität im In- und Auslande nach dem Kriege«, som innehåller uppgifter f.o.m. 1920 till början av 1930-talet från så gott som alla länder, vilka publicera kriminalstatistik.

Den första jämförelse mellan olika länder beträffande brott mot liv, där ett land tagits till bas för jämförelsen och varvid dess statistiska tal grupperats att motsvara de jämförda ländernas tal, är författarens till denna artikel undersökning »Henkeen kohdistuvista rikoksista Suomessa« (Om brotten mot liv i Finland), publicerad år 1924¹⁾, i vilken denna brottslighet i Finland blivit jämförd med den i Sverige, Norge och Danmark på grundvalen av de sakfällas antal.

Det andra arbetet på detta område är min år 1931 utkomna statistisk-metodologiska undersökning i två band, benämnd »Henki- ja pahoinpitelyrikollisuuden kehityssuunnan ja tason määräämisestä« (Brotten mot liv och misshandelsbrotten. Bestämmandet av denna brottslighets utvecklingsriktning och nivå). Denna undersökning innehåller både en indirekt och en direkt jämförelse av brotten mot liv (och i vissa fall även de grövsta misshandelsbrotten) och omfattar alla de länder, från vilka nödigt statistiskt material finnes att tillgå. Beträffande detta ar-

E. Hackers artikel »Die Methoden der internationalen Kriminalstatistik«, Deutsches Statistisches Zentralblatt, 1932, Band 24, s. 65—70, samt *Stéphane Rzepkiewicz'* artikel »Observations sur la possibilité des comparaisons des statistiques criminelles des divers pays«, Bulletin de l'institut international de statistique, Tome XXIV, 2ème Livraison, Warszawa—Varsovie. 1930, s. 568—577.

Ett särskilt omnämmande förtjänar doktor *Ernst Roesners* utmärkta artikel »Die internationale Kriminalstatistik in ihrer methodischen Entwicklung« (Allgemeines statistisches Archiv, 22. Band, 1932, s. 17—44).

¹⁾ I tidskriften »Lakimies«, s. 191—230 och 296—341.

bete ber jag att få hänvisa till doktor *Erik Ekelunds* referat i *Nordisk Tidsskrift for Strafferet* 1932, s. 270-286.

Om metoden vid indirekta internationella jämförelser.

Vid planerandet av sagda arbete hade jag främst att lösa den viktiga frågan, vilket land skulle tagas till bas vid de indirekta jämförelserna.

Kriminalstatistiken i detta land måste uppfylla tvenne villkor.

För det första bör brottsindelningen, oberoende av om den baserar sig på tryckt statistiskt material eller arkivmaterial, vara ändamålsenlig.

För det andra bör den gälla ett land, i vars kriminalstatistik verkställaren av jämförelsen äger de största möjligheter att fördjupa sig.

Landet, som i detta fall uppfyller de båda villkoren, är Finland och detta lands kriminalstatistik har förty tagits till grund för de indirekta jämförelserna.

Beträffande det första villkoret är att märka, att brottsindelningen i finska kriminalstatistiken för de tidigare åren är bristfällig, men saken kan med avseende på de grövre brotten mot liv avhjälpas därigenom, att det som grundval liggande originalmaterialet (de s.k. personaluppgifterna och personkortet) är i behåll och står till disposition.¹⁾

Vad det andra villkoret beträffar, är det klart, att en finsk forskare har bättre möjligheter att lägga sig in i sitt eget lands än i andra länders kriminalstatistik; användandet av originalmaterialet till andra länders kriminalstatistik skulle säkert medföra stora svårigheter.

Valet av Finland till underlag vid jämförelsen har inverkat på framställningen av de statistiska talen. Framställningen av våldsbrottsligheten i Finland blir därigenom den viktigaste uppgiften och även den fullständigast genomförda; medan åter från andra länder anföres främst

¹⁾ Jfr. min artikel »Kriminalstatistiken och den verkliga brottsligheten«. *Nordisk Tidsskrift for Strafferet* 1930, s. 108 o. följ.

sådant material, som både vad arten och tidpunkten beträffar är likadant som det finska materialet. Dock har samtidigt särskilt avseende blivit fäst vid den omständigheten, att en allmän överblick erhålles av våldsbrottens utvecklingsriktning i alla de länder framställningen rör sig om.

Vid internationella jämförelser bör man, såvitt möjligt, sträva till så långa perioder, att tillfälligheterna i olika länders statistiska tal så mycket som möjligt utjämnas. Samtidigt bör man se till, att dessa perioder, såvitt möjligt, äro desamma i de jämförda länderna och i det som jämförelsens underlag varande landet.

Vilka perioder böra användas vid jämförelsen? Frågan bör enligt min mening avgöras enbart med avseende på det som jämförelsens bas varande landets statistiska material och förhållanden. Ty avsikten med jämförelsen, när den utföres på detta sätt, är att skapa en internationell bakgrund, mot hvilken brottslighetsläget i det som jämförelsens grundval varande landet bör ses.

Sålunda har i min nämnda undersökning indelningen i tidsperioder verkställt med avseende på förhållandena i Finland.

Ett någorlunda fullständigt material från Finland står att fås från år 1891, då rättsstatistikens nuvarande serie begynner. Detta år har därför tagits till begynnelseår för de utförligare jämförelserna. Tiden mellan detta år och år 1926, som avslutar jämförelsen, har indelats i följande perioder: 1891—1894, 1895—1904, 1905—1914, 1915—1919, 1920—1922, 1923—1924. Åren 1925 och 1926 upptagas var för sig.

Den första perioden gäller tiden från början av den nuvarande finska rättsstatistikens serie till år 1894, vid vars början den gamla strafflagstiftningen ännu tillämpades. Perioden 1895—1904 utvisar det första decenniet av den nuvarande strafflagens tillämpningstid och en tid, då det politiska förtryckets och den sociala jämsningens verkningar

icke ännu voro särdeles märkbara i brottslighetstalen. Det följande decenniet, 1905—1914, sträcker sig ända till världskrigets början och innefattar den sociala och politiska jämsningens samt det ånyo begynnande politiska förtryckets tider. Femårsperioden 1915—1919 innehåller världskrigets och upprorets exceptionella tider.¹⁾ De följande perioderna 1920—1922 och 1923—1924 omfatta de närmaste efterkrigs- och efterupprorsåren i Finland. Dessa ha ej kunnat förenas i en period, emedan jämförelsematerialet för många länder slutar under denna tid. Åren 1925 och 1926 ha ej heller kunnat förenas, emedan uppgifterna för flere länder sluta under ettdera året (statistiken är begränsad till de uppgifter, som den 1 juni 1928 stodo till författarens disposition).

Relativtalen för de nu nämnda perioderna ha erhållits genom att jämföra de absoluta talen med medeltalet för folkmängden under dessa perioder.

Den egentliga jämförelsen enligt nämnda perioder har utförts sålunda, att relativtalets värde för det jämförda landet uttryckts med 100 och med stöd av detta tal respektive relativtal för Finland blivit uträknat.

I slutet av min undersökning ingår en översikt, i vilken jämförelsetalen i brotten mot liv mellan Finland och de övriga länderna uppsamlats til en tabell på 8 sidor.

För att läsaren av denna artikel finge en föreställning om tabellen, tillåter jag mig att här införa de två första sidorna av densamma med den förändring, att Preussen ersatts med England och Wales (s. 280—283).

¹⁾ Med avseende på konstaterade brottsfall mot liv har perioden 1915—1919 delats i perioderna 1915—1916 och 1917—1919. De döda- des antal under sistnämnda period stiger då de under november- strejken 1917 och upproret 1918 dödade ingå i dem, till så stora tal, att den måste särskiljas. Däremot hade de nämnda händelserna icke nämnvärt inflytande på de vid domstolarna för brott mot liv åtalade och sakfällda personernas antal, då brott, begångna under upproret ända till slutet av maj 1920, avdömdes av specialdom- stolar, vilkas verksamhet framgår av publikationen: Statistisk undersökning över 1918-års statsförbrytare (F. O. S. Rättsstatistik N:o 2).3 Helsingfors 1923.

Synkronistiska relativtal, som utvisa brottnens mot
De med fet stil tryckta talen utvisa fall, då Fin-

	Sverige						
	1891—1894	1895—1904	1905—1914	1915—1919	1920—1922	1923—1924	1925
	Mot 100 i ovanstående länder						
<i>1. Konstaterade brott.</i>							
Dödsorsaksstatistikens uppgifter om offren för brott mot liv:							
Såsom dödsorsak även barnamord, men icke dödsvällande. FSL 21:1—4, 6—9 och 22:1.	—	—	—	—	—	—	—
Bland dödsorsakerna saknas dödsvällande och barnamord. Talen avse således i FSL 21:1—4, 6—9 § omnämnda brott.....	216	316	595	396 ¹	1300	2081	—
De till polisens kännedom komna fullbordade brotten mot liv, med undantag av dödsvällande och barnamord. FLS 21:1—4, 6—9.....	—	—	—	—	—	—	—
<i>2. Åtalade och sakfällda.</i>							
Brotten mot liv utom barnamord, och dödsvällande. FSL 21:1—4, 6—9							
} Åtalade	—	278	768	708	1819	2565	2849
} Sakfällda	—	277	918	879	2013	4481	3728
Mord, viljadråp, dödande av annan på dennes egen allvarliga begäran FSL 21:1—3.....							
} Åtalade	—	—	—	—	—	—	—
} Sakfällda	—	—	—	—	—	—	—
Mord. FSL 21:1.....	203	264	697	1498	1675	1384	3008
Viljadråp. FSL 21:2.....	—	—	—	745	3778	16512	4108
Dråp utan uppsåt att döda, även vid slagsmål. FSL 21:4, 6—9.....							
} Åtalade	—	—	—	—	—	—	—
} Sakfällda	—	—	—	—	—	—	—

¹) Gäller beträffande offren för brott mot liv endast åren 1915 och 1916.

liv frekvens i andra länder, jämförd med Finlands.

lands relativt är mindre än det jämförda landets.

Norge						Danmark					Estland		
1891—1894	1895—1904	1905—1914	1915—1919	1920—1922	1923—1924	1905—1914	1920—1922	1923—1924	1925	1926	1924	1925	1926

konstaterade brott, åtalade eller sakfälda personer svarade i Finland:

—	—	—	—	—	—	—	1074	1956	1494	2144	—	—	—
388	600	980	335 ¹	1427	1986	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	136	136	158
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	1125	1178	1502	1930	—	—	—	—	—	—	—	—
—	565	—	—	—	—	1888	—	—	—	—	—	—	—
—	236	—	—	—	—	317	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	3989	—	—	—	—	—	—	—

Synkronistiska relativtal, som utvisa brottens mot
De med fet stil tryckta talen utvisa fall, då Fin-

	Lettland				Litauen		
	1920—1922	1923—1924	1925	1926	1924	1925	1926
Mot 100 i ovanstående länder							
<i>1. Konstaterade brott.</i>							
Dödsorsaksstatistikens uppgifter om offren för brott mot liv:							
Såsom dödsorsak även barnamord, men icke dödsvällande. FSL 21:1—4, 6—9 och 22:1 .	—	—	—	—	147	118	99
Bland dödsorsakerna saknas dödsvällande och barnamord. Talen avse således i FSL 21:1—4, 6—9 § omnämnda brott	—	—	—	—	—	—	—
De till polisens kännedom komna fullbordade brotten mot liv, med undantag av dödsvällande och barnamord. FSL 21:1—4, 6—9.....	62	129	141	144	—	—	—
<i>2. Åtalade och sakfällda.</i>							
Samtliga brott mot liv, FSL 21:1—4, 6—10, 22:1	—	—	—	—	—	—	—
Brotten mot liv, utom barnamord och dödsvällande. FSL 21:1—4, 6—9)	—	—	—	—	—	—	—
Mord, viljadråp, dödande av annan på dennes egen allvarliga begäran FSL 21:1—4, 6—9	—	—	—	—	—	—	—
Mord. FSL 21:1	—	—	—	—	—	—	—
Viljadråp. FSL 21:2	—	—	—	—	—	—	—
Dråp utan uppsåt att döda, även vid slagsmål. FSL 21:4, 6—9.....	—	—	—	—	—	—	—

1) Gäller beträffande offren för brott mot liv endast åren 1915 och 1916.

ljv frekvens i andra länder, jämförd med Finlands (forts.).

lands relativtal äro mindre än det jämförda landets.

Tyskland							England och Wales						
1895—1904	1905—1914	1915—1919	1920—1922	1923—1924	1925	1926	1895—1904	1905—1914	1915—1919	1920—1922	1923—1924	1925	1926

konstaterade brott, åtalade eller sakfälda personer svarade i Finland:

—	—	254 ¹	303	400	447	406	358	669	507 ¹	1244	1565	1430	1317
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	804 ²	1519	1385	2529	2928	2286	2853
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
252	461	497	447	495	468	396	—	—	—	—	—	—	—
159	330	380	308	348	346	284	—	—	—	—	—	—	—
281	541	593	461	434	339	274	—	—	—	—	—	—	—
69	197	151	172	240	331	310	—	—	—	—	—	—	—
—	427	607	917	1282	1060	940	—	—	—	—	—	—	—
—	454	637	896	1355	1082	914	—	—	—	—	—	—	—

²⁾ Talen för England gälla tiden 1896—1904.

Om metoden vid direkta internationella jämförelser.

Direkta internationella jämförelser kunna enligt min mening icke anställas ens i den i statistiskt avseende säkraste brottsgruppen, de avsiktliga brotten mot liv. På grundval av domstolsstatistiken kan en dylik jämförelse ej ens ifrågakomma, så olika äro dessa statistiska tal i skilda länder. Ännu återstår att undersöka, om utförandet av direkta internationella jämförelser vore möjligt beträffande konstaterade, fullbordade och avsiktliga brott mot liv, med undantag av barnamord. — Verkställandet av jämförelserna störes i detta fall dock av följande omständigheter. För det första ingå i de konstaterade brotten mot liv i vissa länder många kulposa brott; för det andra saknas i flere länder statistiska uppgifter om konstaterade brott mot liv.

Oaktat dessa svårigheter bör man dock icke uppgiva försöket, om ock det skulle leda till ett blygsamt resultat. Enligt min mening borde man härvid använda följande metod.

I länder, där i konstaterade fullbordade brott mot liv ingå kulposa brott och barnamord¹⁾, kunna dessa bortelimineras, när man med tillhjälp av domstolsstatistiken eller annat förefintligt statistiskt material kan ungefärligen uppskatta de konstaterade kulposa brottens mot liv och barnamordens antal.

I de länder, vilka sakna uppgifter över antalet konstaterade brottsfall mot liv, men domstolsstatistik står til buds, bör man med tillhjälp av dessa statistiska tal försöka att få de ifrågavarande konstaterade brottsfallens antal ungefärligen uppskattat.

Genom ett dylikt förfarande kommer man självfallet till så summariska och inexakta tal, att det kanske är orätt att tala om någon jämförelse. Man får endast åtnöja sig

¹⁾ Ifall icke barnamorden med tillhjälp av åldersuppgifterna i dödsorsaksstatistiken fås avskilda.

med att de olika länderna enligt frekvensen av brotten mot liv indelas i klasser.

I mitt arbete har jag använt fem olika klasser vid jämförelse av brottsfrekvensen i konstaterade, avsiktliga och fullbordade brott mot liv (såsom en grupp) med undantag av barnamörd.

I kl., antalet brott räknat per 100 000 av befolkningen	mindre än 1
II » » » » » » » » »	1—2
III » » » » » » » » »	2—3
IV » » » » » » » » »	3—4
V » » » » » » » » »	4 eller mera

Relativtalen gälla perioden 1922—1926.

För de europeiska länderna blev resultatet av jämförelsen följande:

I klassen	II klassen	III klassen	VI klassen	V klassen
Sverige	Tyskland			Finland
Norge	Holland			Ryssland
Danmark	Belgien			Estland
Island	Frankrike			Lettland
England och Wales	Schweiz			Litauen
Skottland	Österrike			Polen
Irland	Tjecko- slovakien			Ungern
				Jugoslavien
				Rumänien
				Bulgarien
				Grekland
				Albanien
				Europeiska Turkiet
				Italien
				Spanien
				Portugal

Se kartan i doktor *Ekelunds* referat i *Nordisk Tidsskrift for Strafferet* 1932, s. 284. Uppgifterna om Island, Irland, Albanien och Europeiska Turkiet äro senare tillagda.

Vad de andra världsdelarna beträffar, hör Asien till största delen till V storleksklassen. Undantag bilda endast Japan och vissa betydande områden i Brittiska Indien, såvitt uppgifterna därifrån äro tillförlitliga. Till V klassen höra även Afrikas folk med undantag av Syd-Afrikanska Unionens vita befolkning. Vad Nord-Amerika vidkommer, torde Kanada som helhet tillhöra III storleksklassen, medan Förenta Staterna som helhet tillhöra V. Vissa delstater bilda dock undantag och tillhöra lägre storleksklasser (Maine, Massachusetts, New Hampshire, Vermont, Wisconsin, Colorado, Connecticut, Minnesota och Rhode Island). Det Latinska Amerika torde som helhet tillhöra V klassen. Australien och Nya Seeland tillhöra bägge III storleksklassen. Sannolika skäl tala för att folken i Oceanien höra till V storleksklassen.

Tvenne omständigheter ha försvårat jämförelsen: för det första ha vid tidpunkten för publicerandet av mitt arbete uppgifter saknats för slutåren av jämförelseperioden, ja t. o. m. för hela jämförelseperioden, och för det andra bildar tiden 1922—1926 en övergångsperiod, då världskrigets efterverkningar i flere krigförande länder ännu vid jämförelseperiodens början voro kännbara, men vid dess slut redan höllo på att försvinna.

*Internationell jämförelse av frekvensen i brott mot liv,
sedd från sociologisk synpunkt.*

Fastän begreppet brott mot liv i skilda länder är olika, kan denna olikhet vid internationella statistiska jämförelser något så när tagas i beaktande. Sålunda kunna mellan tvenne länder bildas likadana brottsgrupper, med stöd av vilka man ungefärligen kan konstatera, i vad mån brottsfrekvensen mot liv i det ena landet är större än i

det andra. Men vid dylika jämförelser kan icke tagas i betraktande, om de jämförda talen äro jämförbara ur sociologisk synpunkt sett. Uppenbarligen är det icke så i följande tvenne fall.

1. Frekvensen av brott mot liv hos mera primitiva folk är icke jämförlig med frekvensen hos folk, som uppnått en högre grad av civilisation. Hos förstnämnda folk inträffa nog blodsdåd, vilka kunna mätas med samma mått som i civiliserade länder. Men såsom *Edvard Westermarck* med så många exempel ådagalagt, rikta sig brotten mot liv hos folk på stam- eller klanstadiet icke så mycket mot egna stamfränder som mot medlemmar av främmande stammar och främlingar, vilka betraktas som fiender.¹⁾ Dödade fiender ingå icke heller i kulturländernas brottsstatistik.

2. De tal, som utvisa frekvensen i brott mot liv, äro icke alltid jämförliga mellan länder, som uppnått ett högre stadium. Länder, i vilka blodshämnden, vendettan, bibehållit sig, t. ex. Italien, äro icke med hänsyn till sin brottsfrekvens jämförliga med andra länder. Blodshämnden härstammar från tider, då någon effektiv ordningsmakt eller något rättsväsen icke fanns. Under dessa förhållanden ansågo den dödades anförvanter och stamfränder som sin plikt att utkräva hämnd för den döde genom att taga livet av blodsdådet förövare eller någon av hans släktingar. Den franske sociologen *Gabriel Tarde* anser, att blodshämndssystemet på sin tid varit nödvändigt och verkat hämmande på brottens utförande. Förövaren av blodsdådet hade icke en stunds ro, han visste vad som väntade honom. Damokles-svärdet hängde över hans huvud.²⁾ Likaså har *Tarde* kraftigt betonat att av blodshämnd föranledda brott mot

¹⁾ *Westermarck, Ed.*, Ursprung und Entwicklung der Moralbegriffe. Erster Band. Deutsch von Leopold Katscher, 2. Auflage. Leipzig 1913, s. 280 o. följ.

²⁾ *Tarde G.*, Essais et mélanges sociologiques. Paris 1895, s. 119.

liv ej kunna jämföras med andra brott mot liv.¹⁾ Och då fråga blir om Italien, där blodshämnden tidigare hade en betydande andel i de stora frekvenstalen för brott mot liv, anmärker *Tarde*, att de italienska kriminalisterna utan att taga sistnämnda omständighet i betraktande alltför strängt behandla sin egen nation. De ha icke anledning att rodna av blygsel. Och *Tarde* tillägger: »Vendettan är ett mord, som har föregåtts av krigsförklaring; i detta avseende skiljer den sig djupt från ett verkligt mord; den är krig eller liknar åtminstone i hög grad krigföring«. ²⁾

¹⁾ »Il n'en est pas moins vrai qu'il faut se garder de confondre le meurtre par vengeance, là où il passe pour un devoir d'honneur, avec le meurtre par cupidité; et il y a aussi loin de l'un à l'autre dans les pays primitifs que de l'adultère ou du libertinage au vol dans les pays avancés. — — En vérité, peut-on assimiler cette criminalité là à celle de nos assassins de Paris et les brouiller pêle-mêle, comme le font nos statisticiens?« *Tarde G.*, La philosophie pénale. Quatrième édition. Paris 1903, s. 274 och 275.

²⁾ *Tarde G.*, La criminalité comparée. Huitième édition, Paris 1924, s. 184 och 185.